

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 15 oktober 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Artiklarna 107 och 108 FEUF — Finanskris — Statligt stöd till finanssektorn — Huruvida ett statligt stöd är förenligt med den inre marknaden — Europeiska kommissionens beslut — Finansenhets som är föremål för ett rekonstruktionsförfarande — Uppsägning av en arbetstagare — Nationell lagstiftning om ersättningsbeloppet vid uppsägning”

I de förenade målen C-352/14 och C-353/14,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa (Spanien), av den 8 juli 2014 som inkom till domstolen den 22 juli, i målen

Juan Miguel Iglesias Gutiérrez (C-352/14),

Elisabet Rion Bea (C-353/14)

mot

Bankia SA,

Sección Sindical UGT,

Sección Sindical CCOO,

Sección Sindical ACCAM,

Sección Sindical CSICA,

Sección Sindical SATE,

Fondo de Garantía Salarial,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden E. Levits samt domarna M. Berger (referent) och S. Rodin,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

* Rättegångsspråk: spanska.

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Bankia SA, genom H. Monzón Pérez, abogada,
- Spaniens regering, genom M. Sampol Pucurull, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom L. Flynn och É. Gippini Fournier, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 107 och 108 FEUF.
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan, å ena sidan, Juan Miguel Iglesias Gutiérrez respektive Elisabet Rion Bea och, å andra sidan, Bankia SA (nedan kallat Bankia), olika fackföreningar och Fondo de Garantía Salarial (lönegarantifonden). Målen rör Bankias uppsägning av Juan Miguel Iglesias Gutiérrez och Elisabet Rion Bea.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Rådets förordning (EG) nr 659/1999

- 3 I artikel 7.1–7.5 i kapitel II, som har rubriken ”Förfarande vid anmält stöd”, i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [108 FEUF] (EGT L 83, s. 1), föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8 skall det formella granskningsförfarandet avslutas genom ett beslut såsom föreskrivs i punkterna 2–5 i denna artikel.

2. Om kommissionen anser att den anmälda åtgärden inte utgör stöd, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, skall den fastställa detta genom ett beslut.

3. Om kommissionen anser att tveksamhet inte längre föreligger, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, i fråga om den anmälda åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden, skall den besluta att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden (nedan kallat positivt beslut). I beslutet skall närmare anges vilket undantag i [EUF-]fördraget som har tillämpats.

4. Kommissionen får förena ett positivt beslut med villkor enligt vilka ett stöd kan anses förenligt med den gemensamma marknaden och får fastställa skyldigheter för att göra det möjligt att övervaka att beslutet efterlevs (nedan kallat villkorligt beslut).

5. Om kommissionen finner att det anmälda stödet inte är förenligt med den gemensamma marknaden, skall den besluta att stödet inte får införas (nedan kallat negativt beslut).”

4 I artikel 25 i förordningen anges följande:

”Beslut som fattas enligt kapitlen II, III, IV, V och VII i denna förordning skall riktas till den berörda medlemsstaten. ...”

Beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen

5 I samband med den finanskris som uppkom under år 2008 underrättade de spanska myndigheterna, den 9 november 2012, kommissionen om en rekonstruktionsplan för Banco Financiero y de Ahorro SA och dess dotterbolag Bankia (nedan tillsammans kallade BFA-gruppen).

6 Den 28 november 2012 antog kommissionen beslut C(2012) 8764 final om det stöd som beviljats av de spanska myndigheterna för rekonstruktion och rekapitalisering av BFA-gruppen (nedan kallat beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen). I punkterna 217 och 218 i det beslutet konstaterar kommissionen att de anmälda åtgärderna utgör stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF men att dessa åtgärder med hänsyn till Konungariket Spaniens åtaganden ska anses vara förenliga med den inre marknaden enligt artikel 107.3 b FEUF.

7 I sin bedömning av huruvida de anmälda åtgärderna är förenliga med den inre marknaden hänvisar kommissionen till vissa av Konungariket Spaniens åtaganden. I punkt 215 i beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen påpekar kommissionen bland annat följande:

”Konungariket Spanien har utöver de långtgående strukturella åtgärderna åtagit sig att iaktta andra beteendebegränsningar fram till december 2017 då rekonstruktionsperioden avslutas ... och i förevarande fall se till att BFA-gruppen

i) ... iakttar gällande lagstiftning om lön och ersättning och i synnerhet bestämmelserna om de lönebegränsningar som ska tillämpas i fråga om kreditinstitut, samt de restriktioner som kan tillämpas på en enhet eller en grupp kontrollerad av regeringen ...

Regeringen åtar sig även att i fråga om ersättning och lön säkerställa att offentliga medel används på det mest effektiva sättet i enlighet med de principer som ligger till grund för antagandet av det kungliga lagstiftningsdekretet 24/2012. Regeringen ska således försäkra sig om att mycket höga krav ställs i rekonstruktionsförfarandet, vilket medför att ersättningen vid uppsägning ska ligga nära det i lag föreskrivna minimibeloppet. Dock ska en viss flexibilitet därvid medges för att undvika att förfarandet fördröjs. Regeringen ska även i förekommande fall överväga att föreslå att allmänna avgifter och personalkostnader sänks om resultatet i balansräkningen utvecklar sig negativt.

...”

8 De av Konungariket Spanien föreslagna åtagandena återges i den sammanställning av villkor som bifogats beslutet. Bland dessa återfinns, under rubriken beteendemässiga åtgärder och bestämmelser om företagsstyrning, i punkterna 84 och 85 i sammanställningen, de åtaganden som anges i punkt 215 i beslutet.

Spansk rätt

- 9 I artikel 51.1 lagen om arbetstagare som antagits genom kungligt lagstiftningsdekret 1/1995 av den 24 mars 1995 om godkännande av den omarbetade lydelsen av lagen om arbetstagare (Real Decreto Legislativo 1/1995 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) (BOE nr 75 av den 29 mars 1995, s. 9654), i dess lydelse enligt lag 3/2012 av den 6 juli 2012 om brådskande åtgärder för att reformera arbetsmarknaden (Ley 3/2012 de medidas urgentes para la reforma del mercado laboral) (BOE nr 162, av den 7 juli 2012, s. 49113) (nedan kallad lagen om arbetstagare) definieras begreppet kollektiv uppsägning som "anställningsavtals upphörande av ekonomiska, tekniska, organisatoriska eller produktionsmässiga skäl", när antalet uppsägningar under en period på 90 dagar minst avser ett visst antal arbetstagare, vilket antal ska fastställas på grundval av antalet arbetstagare vid företaget i fråga. Det preciseras i bestämmelsen att "det ska anses föreligga ekonomiska skäl när det framgår av företagets resultat att det befinner sig i en negativ ekonomisk situation, såsom vid aktuella eller förutsedda förluster, eller vid en ihållande minskning av intäkter eller omsättning".
- 10 I artikel 52 lagen om arbetstagare föreskrivs att anställningsavtalet kan sägas upp på saklig grund "när någon av de grunder som anges i artikel 51.1 [den lagen] föreligger och uppsägningarna påverkar ett lägre antal arbetstagare än vad som där stadgas".
- 11 Angående uppsägning av anställningsavtal på saklig grund föreskrivs i artikel 53.1 lagen om arbetstagare, följande:
- "Vid uppsägning av anställningsavtal med stöd av bestämmelserna i föregående artikel ska följande krav vara uppfyllda:
- Arbetstagaren ska tillställas en skriftlig underrättelse där grunden anges.
 - Samtidigt med den skriftliga underrättelsen ska arbetstagaren erhålla en ersättning som motsvarar 20 dagslöner per år som anställd, med en högsta gräns på 12 månadslöner. För perioder som är kortare än ett år ska ersättningen beräknas i förhållande till antalet månader.
- ..."
- 12 Artikel 56.1 lagen om arbetstagare har följande lydelse:
- "När en uppsägning förklarats rättsstridig har arbetsgivaren möjlighet att inom 5 dagar från delgivning av domen välja mellan att återinsätta arbetstagaren i tjänst och att betala en ersättning motsvarande 33 dagslöner per år som arbetstagaren varit anställd, med en högsta gräns på 24 månadslöner, varvid ersättning för kortare perioder än ett år ska beräknas i förhållande till antalet månader. Om ersättningen väljs upphör anställningen med verkan från det datum då utförandet av arbetet faktiskt upphör."
- 13 I den femte övergångsbestämmelsen lag 3/2012 föreskrivs följande:
- Ersättning för uppsägning enligt artikel 56.1 [lagen om arbetstagare] är tillämplig på avtal som ingåtts från och med den 12 februari 2012.
 - Ersättning för rättsstridig uppsägning för avtal som ingåtts före den 12 februari 2012 beräknas på grundval av 45 dagslöner per år som anställd före nämnda datum – varvid den för perioder som är kortare än ett år ska beräknas i förhållande till antalet månader – och på grundval av 33 dagslöner per år som anställd efter nämnda datum – varvid den för perioder som är kortare än ett år ska beräknas i förhållande till antalet månader. Det uppkomna ersättningsbeloppet får inte

överstiga 720 dagslöner, såvida inte beräkningen av ersättning för den period som förgått den 12 februari 2012 resulterar i ett större antal dagar, i vilket fall det ska vara det högsta ersättningsbeloppet, vilket dock inte i något fall får överstiga 42 månadslöner.”

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 14 Juan Miguel Iglesias Gutiérrez och Elisabet Rion Bea var anställda på Bankia sedan den 1 april 1991 respektive den 2 juni 2008.
- 15 I samband med nedskärningen av Bankias verksamhet enligt rekonstruktionsplanen nådde Bankia, den 8 februari 2013, en överenskommelse med de fackföreningar som företrädde 97,86 procent av de anställda. Enligt överenskommelsen skulle 4 500 arbetstillfällen försvinna före den 31 december 2015 på vissa däri fasställda ekonomiska villkor. Det angavs bland annat i överenskommelsen att en ersättning motsvarande i genomsnitt 30 dagslöner per år som anställd skulle utgå vid uppsägning.
- 16 Den 25 oktober 2013 respektive den 21 november 2013 underrättades Elisabet Rion Bea och Juan Miguel Iglesias Gutiérrez om att deras anställningsavtal sades upp med verkan från den 12 november 2013 respektive den 10 december 2013 och att en ersättning skulle utbetalas till dem, vars belopp skulle beräknas enligt de bestämmelser som fastställts i överenskommelsen av den 8 februari 2013.
- 17 Juan Miguel Iglesias Gutiérrez och Elisabet Rion Bea väckte båda talan vid Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa (domstol i Terrassa med behörighet att pröva arbetsrättsliga mål) och yrkade att det skulle fastställas att deras uppsägning var rättsstridig och att de skulle beviljas den i lag föreskrivna högsta ersättning som kan utgå i ett sådant fall, det vill säga en ersättning på mellan 30 och 45 dagslöner per år som anställd.
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa att vilandeförklara målen och ställa följande frågor, som har samma lydelse i målen C-352/14 och C-353/14, till domstolen.

”Inom ramen för det bestridande en arbetstagare vid Bankia ... har gjort av den omständigheten att han omfattas av en kollektiv uppsägning till följd av en överenskommelse som omfattas av beslutet [om rekonstruktion av BFA-gruppen]:

- 1) Strider artikel 56 i lagen om arbetstagare ..., femte övergångsbestämmelsen lag 3/2012 ... och artiklarna 123 och 124.13 lag 36/2011 av den 10 oktober 2011 om arbetsrättsliga förfaranden (Ley 36/2011 reguladora de la Jurisdicción Social) (som underförstått hänvisar till de föregående bestämmelserna) mot artiklarna 107 och 108 FEUF, genom att de beloppsmässigt höjer de ersättningar som godkänts i beslutet [om rekonstruktion av BFA-gruppen]?
- 2) Strider en tolkning av nämnda bestämmelser, vilken innebär att domstolen för det fall uppsägningen förklaras vara rättsenlig får ändra ersättningen till det i nationell rätt föreskrivna minimibeloppet, mot anförd unionsrätt och mot beslutet [om konstruktion av BFA-gruppen]?
- 3) Strider en tolkning av nämnda bestämmelser, vilken innebär att domstolen får ändra ersättningen för det fall uppsägningen förklaras vara rättsstridig till de belopp som slogs fast i den överenskommelse som nåddes under samrådsperioden under förutsättning att dessa belopp är högre än det i lag föreskrivna minimibeloppet men lägre än det i lag föreskrivna maximibeloppet, mot anförd unionsrätt och mot beslutet [om rekonstruktion av BFA-gruppen]?”

- 19 Domstolens ordförande beslutade den 9 september 2014 att förena målen C-352/14 och C-353/14 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 20 Den hänskjutande domstolen vill genom frågorna, såsom de är utformade, att domstolen uttalar sig om huruvida vissa nationella bestämmelser är förenliga med unionsrätten.
- 21 Domstolen erinrar i detta hänseende om att det samarbetsystem som fastställs i artikel 267 FEUF grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen. I ett förfarande enligt den artikeln ankommer det på medlemsstaternas domstolar och inte på EU-domstolen att tolka nationella bestämmelser. Det ankommer vidare inte på EU-domstolen att avgöra om nationella rättsregler är förenliga med unionsrätten. Däremot är EU-domstolen behörig att tillhandahålla den nationella domstolen alla sådana uppgifter om unionsrättens tolkning som denna kan behöva för att pröva huruvida nationella rättsregler är förenliga med unionslagstiftningen (se, bland annat, beslut *Debiasi*, C-560/11, EU:C:2012:802, punkt 19 och där angiven rättspraxis).
- 22 Det är visserligen riktigt att EU-domstolen, enligt ordalydelsen av de tolkningsfrågor som den hänskjutande domstolen ställt, ombetts att uttala sig om huruvida en nationell bestämmelse är förenlig med unionsrätten. Det finns dock inget som hindrar EU-domstolen från att lämna ett användbart svar till den hänskjutande domstolen, genom sådana uppgifter om unionsrättens tolkning som gör det möjligt för den nationella domstolen att själv avgöra om den nationella rätten är förenlig med unionsrätten (se, bland annat, beslut *Debiasi*, C-560/11, EU:C:2012:802, punkt 20 och där angiven rättspraxis).
- 23 Frågorna ska därför förstås som att de avser att få klarhet i huruvida tillämpningen – i ett mål avseende en kollektiv uppsägning som omfattas av beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen – av en nationell lagstiftning som fastställer det ersättningsbelopp som en arbetstagare ska erhålla när dennes uppsägning förklaras vara rättsstridig, till ett högre belopp än det i lag föreskrivna minimibeloppet, strider mot det beslutet och artiklarna 107 och 108 FEUF som beslutet grundas på.
- 24 Frågorna ska prövas tillsammans.
- 25 Genomförandet av kontrollsystemet för statligt stöd i unionsrätten grundas på en förebyggande kontroll av planerade stöd, vilken syftar till att endast de stöd som är förenliga med den inre marknaden ska genomföras.
- 26 Det ankommer på kommissionen och de nationella domstolarna att genomföra detta kontrollsystem och de innehar därvid olika och kompletterande roller. Medan uppgiften att bedöma huruvida stödåtgärder är förenliga med den inre marknaden omfattas av den exklusiva befogenhet som tillkommer kommissionen, vars beslut kan prövas av unionsdomstolen, säkerställer de nationella domstolarna skyddet för enskildas rättigheter vid nationella myndigheters eventuella åsidosättande av förbudet i artikel 108.3 FEUF mot att genomföra planerade stöd innan kommissionen har fastställt huruvida stödet är förenligt med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, punkterna 27 och 28 och där angiven rättspraxis).
- 27 När kommissionen efter att ha avslutat sin granskning fattar ett positivt beslut i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 659/1999 framgår det således att det mål som avses i punkt 25 ovan har skyddats och att stödet i fråga kan genomföras (se, för ett liknande resonemang, dom *CELF och Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 49).

- 28 Tillståndet att genomföra stödet i fråga gäller emellertid enbart vid iakttagande av samtliga de omständigheter som kommissionen tagit i beaktande i sin bedömning av huruvida det aktuella stödet är förenligt med den inre marknaden. Det ska i synnerhet anses – i de fall då den anmälda åtgärden innefattar åtaganden som den berörda medlemsstaten själv har föreslagit och samtyckt till – att även dessa åtaganden utgör en integrerad del av den beviljade åtgärden. Detta är fallet i de nationella målen, där de av Konungariket Spanien föreslagna åtagandena har beaktats av kommissionen vid bedömningen och återges i en sammanställning av villkor som är bifogad tillståndsbeslutet.
- 29 Det ankommer på den berörda medlemsstat som i enlighet med artikel 25 i förordning nr 659/1999 är mottagare av beslutet att säkerställa att de åtaganden som ingår i tillståndet kan uppfyllas. Den berörda medlemsstaten är i detta hänseende bland annat skyldig att försäkra sig om att åtagandena är förenliga med den nationella lagstiftningen och att i förekommande fall bedöma huruvida ett lagändringsförfarande i enlighet med dess konstitutionella förfaranden behöver inledas.
- 30 Vad gäller de nationella målen anges det – i de åtaganden som återges i punkterna 84 och 85 i den sammanställning av villkor som finns bifogad beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen – att Konungariket Spanien ska vidta alla åtgärder för att säkerställa att BFA-gruppen iakttar ”gällande lagstiftning om lön och ersättning” och försäkra sig om att ”mycket höga krav ställs” i förfarandet för rekonstruktion av gruppen, vilket innebär att ”ersättningen vid uppsägning ska ligga nära det i lag föreskrivna minimibeloppet”, samtidigt som ”en viss flexibilitet” medges.
- 31 Åtagandenas ordalydelse innebär dels att de ska uppfyllas inom ramen för den gällande nationella lagstiftningen, dels att det finns utrymme för en viss flexibilitet när de uppfylls.
- 32 Hänvisningarna till den tillämpliga lagstiftningen innebär att de belopp som ska utbetalas till uppsagda arbetstagare i enlighet med bestämmelserna i spansk arbetsrätt, kan beräknas enligt olika kriterier, beroende på huruvida uppsägningen – med hänsyn till de rättsliga och faktiska omständigheterna i varje enskilt fall – kan anses vara rättsenlig eller rättsstridig.
- 33 Det utrymme för flexibilitet som uttryckligen har medgetts innebär dessutom att, även om de belopp som BFA-gruppen ska utbetala till sina anställda inom ramen för BFA-gruppens rekonstruktionsplan ska ligga nära de minimibelopp som föreskrivs i de nationella bestämmelser som är tillämpliga inom arbetsrätten, behöver de inte nödvändigtvis exakt motsvara dessa belopp.
- 34 Mot denna bakgrund ska frågorna besvaras enligt följande. Beslutet om rekonstruktion av BFA-gruppen och artiklarna 107 och 108 FEUF, vilka det beslutet grundas på, utgör inte hinder för tillämpningen – i ett mål avseende en kollektiv uppsägning som omfattas av det beslutet – av en nationell lagstiftning som fastställer det ersättningsbelopp som en arbetstagare ska erhålla när dennes uppsägning förklaras vara rättsstridig till ett högre belopp än det i lag föreskrivna minimibeloppet.

Rättegångskostnader

- 35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Kommissionens beslut C(2012) 8764 final av den 28 november 2012 om det stöd som beviljats av de spanska myndigheterna för rekonstruktion och rekapitalisering av BFA-gruppen och artiklarna 107 och 108 FEUF, vilka det beslutet grundas på, utgör inte hinder för tillämpningen – i ett mål avseende en kollektiv uppsägning som omfattas av det beslutet – av en nationell

lagstiftning som fastställer det ersättningsbelopp som en arbetstagare ska erhålla när dennes uppsägning förklaras vara rättsstridig till ett högre belopp än det i lag föreskrivna minimibeloppet.

Underskrifter